

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Odprište reklamacije so poštne proste.

Spisi in dopisi pošiljajo se uredništvu v Maribor.

Pismom, na katere se želi odgovor, naj se prideda primerna poštna znamka.

Na anonimne dopise se ne oziram.

Nefrazirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi in na osem poslani knjige se ne vračajo.

Izhaja 10. in 25. dne vsakega meseca.

Stoji za celo leto 3 gl. — pol leta 1 „ 60 četrti „ — „ 80 (Posamezne štev. 15 kr.)

Naročnino sprejema uprava lista: „Zaveza-Krško“

Oznaniła, ikrat natisnena, od vrste 15 kr.

Štampa in reklamacije pošiljajo se upravištvu v Maribor.

Našim bralcem!

Z današnjo številko nastopi „Popotnik“ svoj XII. letnik. Nastopi pa novi letnik kot glasilo „Zaveze“ v besede pravem pomenu, kajti „Zaveza“ je od sedaj tudi lastnica lista.

Kaj tó pomeni, ni nam treba še posebej razpravljati. Vsak zaveden učitelj bode takoj uvidel, da je s pridobitvijo svojega glasila „Zaveza“ storila velik korak naprej. Odsihdob dobi vsak zaveznik neko pravico do glasila. — S to pravico pa smo zavezniki prevzeli tudi lepo in častno dolžnost, da namreč vsak po svoje skrbimo, da se naše glasilo čedalje bolj ukrepi tako v duševnem, kakor v gmotnem oziru. „Popotnik“ naj nam odsihdob kaže v vsakem oziru, zunajno in znotrajno, čisto in neomadeževano lice vsega v „Zavezi“ združenega slov. učiteljstva. Korenjaška je naša „Zaveza“, pravi korenjak bode tudi njeno glasilo „Popotnik“!

Načela ostanejo „Popotnik-u“ ista, ki so mu veljala dosihdob. Kot pravi slov. korenjak bode vedno odkritosrčen proti vsakemu, prijatelju in neprijatelju. Hlimbe, prilizovanja, klečeplastva ni in ne bode poznal; istinite zasluge pa bode vselej z veseljem pripoznaval. Pošteno delovati v prid in blagor naše predrage domovine v obče in v korist naše „Zaveze“ še posebej, mu bode vsikdar njegova najsvetejša dolžnost.

Prepirov nikdar ne bode iskal, odločno pa bode pobijal krive nazore, kakor da je šola polje brez gospodarja, na katerem sme delati vsakdo svoje gospodarske poskuse. Hodil bode vedno svojo ravno pot ne gledé na tó, če se tudi pojedinem zameri; pod geslom:

„Vse za vero, dom, cesarja!“

bode delal na tó, da dosežemo svoj cilj, ki se nam svita sicer še v veliki daljavi, a vendar postaja vedno razločnejši, cilj namreč, da pridobimo „Šolo — narodu, šolo — učiteljstvu!“

„Popotnik“ bode, kakor dosihdob, tako tudi v prihodnje razpravljajal vsa vprašanja, ki se kakorkoli dotikajo šole in pouka, kazal in pospeševal bode vsestranski napredek v poučevanju, podaval bode sredstva, po katerih je mladino odgojevati, da doseže časno srečo na tem, večno pa na unem svetu; zagovarjal bode veljavo našega stanu, ter odločno odbijal od njega vse krivične in zlobne napade. Paznim očesom bode zasledoval in poročeval o delovanju posameznih učiteljskih društev, ter bode krepko in odločno zastopal tudi težnje in želje po ugodnejšem gmotnem stanju narodnega učiteljstva. Umrlim sodragom bode stavil zaslužene spomenike. Večkrat bode poročal tudi o šolstvu drugih, zlasti bratovskih nam narodov slovanskih; v dobrih feljtonih pa bode gojil zdravo sati-

riko, s koje bode bičal naše in drugih napake. Uvažujoč veliki pomen, kojega ima narodno slovstvo tudi pri pouku in odgoji mladine, zbiral bode po možnosti v svojih predalih tudi raznovrstno narodno blago. Ravno tako bode svoje čitatelje opozarjal na najvažnejše prikazni na obzorji našega slovstva. Pred vsem pa bode med nami gojil isto stanovsko ljubezen, ki nam je neobhodno potrebna, ako hočemo, da si naš stan tudi v socialnem življenji pridobi ono veljavo in tisto spoštovanje, koje mu po vsej pravici gre.

Zato pa je potrebno, da se temu umaknejo vse osebnosti, vsi malenkostni oziri, ki se, kakor drugod, tako tudi med nami, radi prikazujejo. Vsi skupaj imejmo le jeden, vže večkrat označeni smoter, kojemu se hočemo vsaj približavati, ako ga vže povsem doseči ne bi mogli.

Od Vas, predragi tovariši in tovarišice, pa je odvisno, bode-li zamogel „Popotnik“ te svoje prevelike dolžnosti tudi tako natančno in vstrajno izpolnjevati, kakor to tirja prevzvišeni smoter, kojega si je postavil.

Ako se ga oklenemo vsi s celim srcem in trdno voljo, da ga hočemo vsak po svoje podpirati, potem postal bode „Popotnik“ mogočna duševna vez vsega slovenskega učiteljstva.

„Popotnik“ bodi toraj naš ljubljeni prijatelj, ki nam bode v našem pretežavnem poklici vedno zvesto na strani stal, ki bode pospeševal naše izobraževanje, bistril naš um, blažil naša srca, krepil in utrjeval našo voljo, ter nas v urah britkosti tudi tolažil in tešil. „Popotnik“ bodi naše ljubljeno dete, veselje in radost, on bodi ponos slovenskega učiteljstva!

Zato pa tudi prosimo vse svoje dosedanje sotrudnike, da nas tudi v prihodnje zalagajo s proizvodi svojega uma ter nam, če mogoče, pridobé še več drugih sodelavcev. Nihče se naj ne odtegne, vsak se naj poskusi, vsak naj svoje skušnje blage volje prepusti tudi drugim v porabo, kajti

„Ne samo, kar veleva mu stan,

Kar more, tó mož je storiti dolžan.“

Tako bode postal list zanimiv in mnogovrsten, in ravno v tej mnogovrstnosti se bode jasno in veličastno svetila vzvišena ideja, ki je oživila in oživlja našo „Zavezo“, ideja sloge in jednosti med slov. učiteljstvom, koje zunajna tako mogočno predstavlja naša „Zaveza“!

Ravno tako kakor duševne, potreboval bode „Popotnik“ tudi prav zdatne gmotne podpore. Zato pa se tudi obračamo do vseh njegovih prijateljev in prijateljic, kakor tudi do vseh drugih rodoljubov, kojim je razvoj in napredek našega narodnega šolstva na sreco, da ga podpirate vsak po svoji moči. Če tudi dobro vemo, da položaj slov. učiteljstva zlasti v gmotnem oziru ni posebno ugoden, vendar mislimo, da se nam je ravnati po pregovoru: „Pomagaj si sam in Bog Ti bode pomagal!“ Ako se sami ne bodemo dovolj pečali za svoje interese, skrbeli se bodo za nje še manj drugi merodajni činitelji.

Pa tudi goreče rodoljubje, ki napolnuje naša srca, nalaga nam dolžnost, da od malega, kar premoremo, nekoliko žrtvujemo svoji domovini, v plačilo pa nam bodi zaveš, da smo zvesti in delavni sinovi predrage svoje očetnjave!

Zatoraj prosi „Popotnik“ vse p. n. drage tovariše in mile tovarišice pa tudi druge domoljube, da mu skažete svojo naklonjenost z marljivim in obilnim naročevanjem.

Uverjeni smo, da nam zvesti ostanejo vsi dosedajni naročniki, nadjamo se pa tudi, da ga naročé tudi vsi drugi tovariši brez izjeme. Vsak zaveznik prevzel je nalogo, da podpira in širi „zavezni“ list, tako med svojimi tovariši, kakor tudi med drugimi domoljubi, zlasti se naj vsak v svojem kraju potruđi, da si naročé list raznovrstna naša narodna društva.

Da bi vendar te naše iz rodoljubnega srca izvirajoče besede tudi našla pot v rodoljubna srca!

Ako se to zgodi, potem, smelo Vas zagotovimo, podali smo „Zavezi“, temu našemu krmilniku v roke tudi močno krmilo, s katerim nas bode brez strahu vodil po časa bur- nih valovih! V tó pomozí Bog!

Uredništvo in upravníštvo.

Z a k o n

z dne 29. listopada 1890. l., s katerim se nekatera določila deželnih zakonov z dne 29. malega travna 1873. l., dež. zak. št. 22, in z dne 9. sušca 1879. l., dež. zak. št. 13, prenarejajo, oziroma dopolnjujejo. *)

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske — v delni prenaredbi, oziroma dopolnitvi deželnega zakona z dne 29. aprila 1873. l., dež. zak. št. 22, o uredbi pravnih razmer učiteljstva na javnih ljudskih šolah vojvodine Kranjske, kakor tudi deželnega zakona z dne 9. sušca 1879. l. dež. zak. št. 13, s katerim so se prenaredila, oziroma dopolnila nekatera določila deželnega zakona z dne 25. svečana 1870. l., dež. zak. št. 11, o šolskem nadzorstvu, deželnega zakona z dne 29. mal. trav. 1873. l., dež. zak. št. 21, o uredbi ustanavljanja, vzdržavanja in obiskovanja javnih ljudskih šol v vojvodini Kranjski in deželnega zakona z dne 29. mal. travna 1873. l., dež. zak. št. 22, o uredbi pravnih razmer učiteljstva na javnih ljudskih šolah vojvodine Kranjske — ukazujem tako:

§ 1. Kategorija podučiteljev (podučiteljic) na javnih ljudskih šolah na Kranjskem je odpravljena.

§ 2. Učiteljske službe na vseh javnih občnih ljudskih šolah so razdeljene v štiri plačilne vrste, in to:

v učiteljske službe	I. vrste s 700 gold..
" " "	II. " " 600 "
" " "	III. " " 500 " in
" " "	IV. " " 450 "

letne plače.

Letna plača začasno nameščenih učiteljev (učiteljic), kateri (katere) se smejo uporabljati v učiteljskih službah vsake plačilne vrste, določena je s 360 gld.

§ 3. Od skupnega števila učiteljskih služeb dežele kranjske jih pride na I. vrsto pet odstotkov, na II. vrsto deset odstotkov, na III. vrsto petintri- deset odstotkov; ostalih petdeset odstotkov je učiteljskih služeb IV. vrste.

Držeč se teh določil izvrši deželno šolsko oblastvo razvrstitev vže obstoječih učiteljskih služeb, kakor tudi tistih, ki se ustanové na novo, to je določitev plačilne vrste za vsako posebej, v sporazumu z deželnim odborom, in to z ozirom na važnost po- sameznih šol, na odgovornost z učiteljskim mestom

združene službe in na krajne razmere dotičnega stajališča.

To razvrstitev je vsakih 10 let pregledati; ven- dar zategatelj med tem časom popravki iz važnih uzrokov niso izključeni.

§ 4. Stalno umeščeni učitelji (stalno umeščene učiteljice) imajo po preteku vsakih petih let, katera so prebili v nepretrganem in z dobrim vspehom združenem službovanji na kakšni javni ljudski šoli, do izpolnjenega 30. službenega leta pravico do služ- beno-starostnih doklad, katere znašajo pri učitelj- skem osovbi meščanskih šol po deset odstotkov ti- stočasne letne plače, pri učiteljskem osovbi na osta- lih ljudskih šolah pa brez ozira na letno plačo po 40 gld.

Šteti se začne prvo petletje, in sicer brez raz- ločka, ali je službeni čas prebit na Kranjskem, ali v kakšni drugi v državnem zboru zastopanih kra- ljevin in dežel, z dnevom prve stalne namestitve; štetev vsakega sledečega petletja se ravna po na- prejšnjem.

Prisojati službeno-starostne doklade pristaje okrajnim šolskim oblastvom, v mestu Ljubljani mestnemu šolskemu svetu.

§ 5. Vsak voditelj (vsaka voditeljica) javne ljudske šole ima pravico do najmanj iz dveh sob in iz potrebnih stranskih prostorov obstoječega sta- novanja, katero je, ako možno, odkazati v šolskem poslopji. Kadar se mu takšno stanovanje ne more dati, gre mu stanarina, katero je pri ravnateljih meščanskih šol odmeriti z 20 odstotki njih tisto- časne letne plače, pri voditeljih (voditeljicah) občnih ljudskih šol pa v Ljubljani s 120 gld., zunaj Ljub- ljane z 80 gld.

Stalno umeščeno moško učiteljsko osovbe na javnih ljudskih šolah v Ljubljani dobiva stanarino, katera je določena za učitelje meščanskih šol s 15 odstotki njih tistočasne letne plače, za učitelje občnih ljudskih šol pa v I. in v II. plačilni vrsti s 100 gld., v III. in IV. plačilni vrsti z 80 gld.

*) Ta zakon je razglašen po deželnem zakoniku; XIII. kos 1890., izdan in razposlan dne 13. grudna 1890.

Ostali učitelji imajo pravico do prostega stanovanja ali do stanarine samo tedaj, kadar so imeli pravico do tega vže pred veljavnostjo tega zakona.

Stanarina za učiteljsko osebje na javnih občnih ljudskih šolah v Ljubljani plačuje normalno-šolski zaklad, za šolsko osebje zunaj Ljubljane pa jih plačujejo dotične šolske občine. Za stanarine učiteljskega osebja na javnih meščanskih šolah morajo skrbeti dotični šolski okraji.

§ 6. Kadar bi se pri razvrstitvi učiteljskih služeb po določilih tega zakona uvrstila kakšna učiteljska služba v manj založeno plačilno vrsto, gre sedanjemu imetniku te učiteljske službe prejšnja višja plača in isti prejme višji znesek kot dopolnitveno doklado letne plače.

§ 7. Tistim učiteljem (učiteljicam) na javnih občnih ljudskih šolah v Ljubljani, kateri so imeli pri začetku veljavnosti tega zakona pravico do višjih nego v zgornjih §§ 4. in 5. določenih službeno-starostnih doklad in stanarin, ostane ohranjena ta

pravica in prejmo isti višji znesek kot dopolnitveno doklado.

§ 8. Določil deželnega zakona z dne 30. mal. travna 1886. l., dež. zak. št. 11, o opravihnikih dokladah, katere so pri odmeri pokojninskih užitkov vštene, ne dotika se ta zakon.

§ 9. Ta zakon stopi v veljavnost z začetkom prvega solnčnega leta, ki pride po njega razglasitvi.

S tem zakonom so razveljavljeni §§ 18., 22., 30., 33., 34., 37., 38. in 67. zakonã z dne 29. mal. travna 1873. l., dež. zak. št. 22, dalje §§ 38. in 39., zakona z dne 9. sušca 1879. l., dež. zak. št. 13, po vsi svoji vsebini, nadalje § 58. prvega in §§ 22. in 33. zadnjega zakona, v kolikor se isti tičejo podučiteljev (podučiteljic).

§ 10. Mojemu ministru za bogočastje in uk je naročeno, izvršiti ta zakon.

Na Dunaji dne 29. listopada 1890.

Fran Jožef s. r.

Gautsch s. r.

Ovire povoljnemu učnemu in vzgojnemu vspehu na ljudski šoli (zlasti na deželi) in kako bi se odstranile.*)

Zdravniku, ki hoče bolnika ozdraviti, ne zadostuje prikazen bolezni, kako se javi na prvi pogled, kajti čestokrat imate dve zelo različni bolezni v svojej zunanosti isti značaj. Jedna je morebiti le mimogredoča bolehavost brez vsake nevarnosti, ki vže pri nekolikej skrbi zopet zgine; a druga, daši v svojih zunanjih znakih prvej jednaka, ima v sebi smrtno kal telesne pogube. Razvidno je, da bode treba za vsako bolezen različnih zdravil. Da je zdravniku mogoče rabiti prava zdravila, treba mu bode v prvo opazovati in spoznavati vir in vzrok bolezni. Vse okolščine, ki so posredno ali neposredno učinile bolehavost, treba je natančno pretehtovati, predno se bolezni diagnoza odloči in primerna zdravila poiščejo. Zdravniku, ki bi ne ravnal po teh načelih, prigodi se lahko, da z napačnimi zdravili bolezni ne-le ne ozdravi, temveč jo pospešuje in pohujša.

Istotako godi se učitelju, katerega dolžnost je, ne le na duši zdrave odgojevati, nego tudi dušne bolezni in napake svojih gojencev ozdravljati; ako ne ravna po vzgledu dobrega zdravnika in ne išče sredstva za odpravljanje teh napak še le potem, ko je spoznal njihov vir in okolnosti, ki so jih povzročile. Mladino umno odgojevati možen je le isti učitelj, ki iz ljubezni do svojega stanu in zaveden si svojih dolžnosti in stanovske časti izpolnuje svoj posel. Tak učitelj bode vselej in vestno iskal pomočkov, ki mu omogočijo, da svoje dolžnosti spolnuje.

Temelj, na katerem je celo poslopje dušne vzgoje mladine postavljeno in glavni vir, iz katerega se odgojitelji, odkar se je pričela odgoja po trdnih načelih snovati in kot pravilna spoznavati, je dušeslovje. Kar je zdravniku fizijologija in patologija to mora biti odgojitelju mladine psihologija; ker le ona jedina mu razsvetljuje pot do tajne delavnice človeške duše. Brez znanja te véde tava učitelj po tmimi in ni mu možno svoj resen nalog spolnovati, ko bi ga tudi hotel.

*) Pri uradni okrajni učiteljski konferenciji v Krškem dne 6. avgusta t. l. govoril Fran Slanc, učitelj v Radečah.

Ako hoče kmet kos zemljišča spremeniti v plodovito polje, treba bode, da ga vsestransko pregleda. Kar je kvarljivega, kakor grmovje, plevel, kamenje itd. mora iztrebiti, potem še le bode gnojil in oral ter podal zemlji take moči, da bode obrodila plemenitega sadu. Seje-li kmet žlahtno seme med plevel, ves njegov trud se mu bode slabo poplačal, ali pa bode brez vsega vspeha, kajti znano je, da plevel raje raste in se svojo mogočno rastjo zaduši plemenite rastline. Polje, katero obdeluje odgojitelj mladine, je človeška duša. Ne bode li njegova prva skrb in dolžnost, da to polje spoznava in iz njega vse škodljivo odstrani, predno ga začne obdelovati? Nahajajo se vzgojitelji, ki menijo, ako vedno le to učim, kar je dobro in koristno, gojenec se mora poboljšati in postati to, kar hočem iz njega narediti. A to je prevara, o kateri se bode vsak po večletni skušnjaji, ako ne poprej, lahko prepričal. Prva skrb učitelju-vzgojitelju ima vselej biti, da iztrebi s korenino iz otroške duše plevel, ki se je zaplodil v njo po slabi, nespametni domači vzgoji. Če to v nemar pušča, bode njegov vzgojni posel težko imel povoljnega vspeha.

Navada je železna srajca. To zlato resnico spoznalo je misleče človeštvo vže zgodaj, tudi grški modrijan Platon izrazil se je o njej. Mala deklica igrala se je pogosto z orehi. Platon jo večkrat zavrne, naj to opusti, a drugi dan igrala je vendar zopet z orehi. Platon jo ostro pokara in ji prepove še kedaj z orehi igrati. Navzoči prijatelj ga začuden povpraša, zakaj deklici take nedolžne igrače ne privoščiš. A on mu resnim obrazom odgovori: „Moj dragi, navada ni malenkost“.

Ako pogledamo v statistiko hudodelstev in zasledujemo vzroke in okolščine, ki so nesrečneže pripeljale do stopinje duševne pogube, našli bodemo, da je vir hudobije nastal čestokrat iz slabe navade, ki je bila početkoma morebiti zelo nedolžnega značaja. N. pr. otrok, gredeč mimo sosedovega vrta, najde na cesti jabolko, vesel ga prinese svojej materi domov. Mati, ne, da bi vprašala, od kod ima sad in ga primerno poučila, odobruje čin otroka in ga še pohvali. Materina pohvala otroka spodbuja, da teče koj drugih jabolk iskat in če jih ne najde na cesti, spleza na plot in natrga si jih z vej. Tako se znabiti navadi dan za dnevom pobirati sadje na sosedovem travniku, seveda ne vedoč, da dela napačno, ker ga mati ni učila razločevati svoje od tujega. S takim nezavednim dejanjem storil pa je otrok vže morebiti prvi in velik korak do tatvine — najostudnejše človeške hudobije. Koliko enakih primerov bi se dalo navesti!

Večina ovir, ki se nam učiteljem pri vzgoji stavijo nasproti, izvira iz nespametne domače odgoje; na deželi tembolj, ker je duševna izomika večine starišev, ki je z vnetjem za odgojo otrok v čudnem razmerju, na zelo nizkej stopnji. Čim nižja je stopnja izomike starišev, tem manjše je vnetje za odgojo. V zgodovini stare in nove dobe najdemo obilo prikazni, ki nam to svedočijo. Da je splošna ljudska izomika še na nizkej stopnji, zakrivili so odgoji sovražni činitelji, ki iz zgolj sebičnih namenov želé tmino mesto belega dne. Sedanje duševno spanje, da ne rečem letargija, večine prebivalstva je človeštvu vsiljeno in nenravno. Prosti razvoj duha je npravna pravica, katero je stvarnik človeku v zibelj položil. Žalibog, da se moramo v zadnjaj četrtini 19. stoletja za to našo npravno pravico še boriti.

Kadar dospé splošna ljudska izomika na ono vzvišeno stopnjo, da se olikanost in splošna inteligenca ne nahaja le med uradniki in sploh učenimi ljudmi, ampak tudi med rokodelci in kmeti, tedaj zmanjšale se bodo tudi vedno bolj ovire, ki se sedaj odgojitelju tako mnogokrat kot sovražne iz neumnosti izvirajoče sile stavijo nasproti. Mi tega seveda ne bodemo doživeli, kajti splošna ljudska inteligenca bliža se le korak za korakom od roda do roda svojemu idejalnemu smotru splošne duševne izobraženosti. A dolžnost nam je, da krčimo temu idejalu pot, da iščemo sredstev, kako oviram proti odgoji pridemo v okom.

Glavni činitelj odgoje je pouk. Spoznavajmo torej ovire, ki nam zastavljajo pot pri poučevanju. Kdor ima priložnost in resno voljo domačo vzgojo natančneje premotrivati, našel bode tri različne prikazni, jedna napačnejša od druge:

1. Nahajajo se stariši, ki svoje otroke resnično ljubijo, a iz skrajne svoje ljubezni dadó se od njih popolnoma vladati in jim vsako željo izpolné. Nasledki take domače vzgoje so, da je otrok potem tudi v šoli svojeglaven in neubogljiv, hoteč, da mu učitelj stori vse po njegovej volji.

2. Nahajajo se stariši, posebno med manj olikanimi, kakor pri rokodelcih in kmetih, ki svoje otroke sicer ljubijo, a je iz nevednosti boljših sredstev celo radi malih prestopkov neusmiljeno pretepavajo. Taki otroci se surovemu ravnanju svojih starišev tako privadijo, da potrebuje učitelj resnejših sredstev, ako hoče takega otroka privedi k ubogljivosti in marljivosti.

3. Nahaja se pa tudi velika množica starišev, ki svojih otrok ne ljubijo. Ti otroci v resnici nimajo niti očeta ne matere, katerima bi predlagali težnje in želje svojega mladega srca.

S takimi gojenci naj se nežno in ljubeznjivo ravna, učiteljeva ljubezen nadomesti jim naj očeta in mater. Hvaležnost takih sirot do svojega učitelja je navadno zelo velika, pogosto celo ganljiva in pravega učitelja bolj osrečuje, nego 100 laskavih priklonov onih, ki nas hvalijo, da bi mi nje hvalili. (Dalje sledi.)

Prirodopisni pouk v jednorazrednicah.*)

(Pišeta ravnatelj Henrik Schreiner in prof. J. Koprivnik.)

(Dalje.)

C. Učne slike.

I. Slika jeseni.

Točka f. Živa zemlja ali prhljica.

S čim rahljamo zemljo po vrtnih gredah, A? Z lopato in motiko. S čim rahljamo zemljo po njivah, R? S plugom ali oralom. Kako globoko rahljamo zemljo po vrtnih gredah in njivah, L? 2—3dm. Tisti del vrtno in njivske zemlje, katero rahljamo (obdelujemo) in v kateri rastline stoje, se imenuje živa zemlja. Ponovi to, Š! Še ti, B! Zakaj se ji neki pravi živa zemlja, Č? Ker v nji rastline rastejo — živé. — Zemlja, ki je pod živo zemljo se imenuje mrtva zemlja ali mrtvica. Povej to, P! Še ti, S! Zakaj ji neki pravijo mrtva zemlja ali mrtvica, D? Ker v njej nič ne rase, ker ne živi v njej nobena rastlina. Kakšna je ilovica po barvi, Z? Rjava, sivkasta. Kaj imam tukaj, R? Ilovico. Kaj je to, K? Pesek. Kakšne barve je, M? Siv. Kaj je to, B? Apnena prst. Kakšne barve je, L? Belkasta, sivkasta. Tukaj imam ostanke sprhnene listja, gnoja in strohnene miši, ki je bila poginila. Kakšni so ti ostanki po barvi, R? Črni, črnorjavni. Pomnite: Sprhnjeni rastlinski in strohnjeni živalski deli se imenujejo sprhnenina. Ponovi to, O! Še ti, C! Kateri rastlinski deli lahko sprhné, A? Listje, igle, vejice, mah, praprot, . . . Kateri živalski deli strohné, E? Poginene miši, krti, mačke. — — — pa tudi odpadki domače živine. Pomnite: Živa zemlja ali živa prst po vrtnih gredah in njivah je sestavljena iz ilovice, peska, apna in sprhnevine. Povej to, F! Še ti, V! Zemlja, ki ima mnogo ilovice, se imenuje ilovna prst; takšna v kateri je obilo-peska peščena prst; takšna, ki ima mnogo apnene prsti apnena prst, taka pa, v kateri je

*) Glej štev. 23. 1890. 1.

mного sprhnenine, črna prst ali črnica. Kakšno prst toraj razločujemo, D? Ilovno, peščeno, apneno in črno ali črnico.

Ilovna prst se dolgo ne posuši, je težko obdelovati. (Ponovitev).

Peščena prst je rahla, hitro suha in se lahko obdeluje. (Ponovitev).

Apnena prst se precej hitro posuši; premočena se maže, obdeluje se lažje kakor ilovna. (Ponovitev.)

Črna prst je rahla in se precej hitro posuši, obdeluje se lahko, rodovitnejša je ko vsaka druga. (Ponovitev.)

Nekaj črnice mora vsaka prst imeti, ako je nima, ne rodi ničesar. Vrtne in njivske prsti dobivajo črnico od gnoja. (Ponovitev). Kakšna prst je popolnoma nerodovitna, L? Katera nima nič črnice. Od kod dobivajo vrtne in njivske prsti črnico, A? Od gnoja. Gnoj je tedaj vsakemu kmetovalcu potreben, brez gnoja ne rodijo vrti in polja nič.

T o č k a h. G o z d.

Danes se bodemo učili o gozdu. Kje leži gozd, A? Na gori, bregu, v dolini. Kaj rase v gozdu, B! Drevje. Nekatero gozdno drevje ima široko listje, drugo ozke igle. Povej to, D! Imenuj listnata drevesa, B! Hrast, lipa, bukva, gaber, javor, breza . . . . Listnatemu drevju se pravi listovci. Ponovi to, K! Imenuj listovce, Č! Javor, gaber, breza . . . . Imenuj iglata drevesa, R! Smreka, jelka (hojka) bor, mecesen, brinje . . . Iglato drevje imenujemo iglovec. Povej to, M! Naštej nekaj iglovcev, F! Bor, smreka . . . Kakšne barve je listje, Š! Zelene. Kedaj je listje zeleno, Z? Pomladi in poleti. Kakšno pa postane v jeseni, Ž? Rumeno in rudeče. Jesenski gozd je v svoji pisani obleki prav lep in mičen. Kaj se zgodi v pozni jeseni z orumenelim in orudelim listjem, R? Popada z drevja. Pravimo, drevje se osiplje. Povej to, A! Čemu li neki odbije drevje pred zimo listje, Č? Da mu težki sneg vej ne polomi.*) Katero gozdno drevje pa tudi po zimi ostane zeleno, E? Iglavci. Kateri iglovec se pa vendar le osiplje? Mecesen. Na mecesnu stoje igle v gostih šopkih in les je krhek, mecesnu bi toraj sneg tudi polomil veje, če bi iglic ne odbil. Ponovi to, Ž! Zakaj pa sneg smreki, jelki, boru in brinju ne polomi vej, P? Ker stoje igle bolj redko in ker les ni tako krhek.

Kakšno postaja vreme v jeseni, R? Hladneje. Kam odleté nekatere ptice, O? V topleje kraje. Zakaj zapusté naše kraje, E? Ker jim hrane zmanjka. Od česa se živé večinoma ptice, katere se preselé v jeseni v topleje kraje, F? Od raznih žuželk. Kam zginejo žuželke v jeseni, C? Mnogo jih pogine, druge se poskrijejo. Kaj bi se zgodilo ovim pticam, ako bi pri nas ostale, Ž? Bi gladu poginile. Kako se toraj rešijo pogina, N? Da odlete v tuje tople kraje. Kako imenujemo takšne ptice, S? Ptice selilke. Imenuj ptice selilke, D! Lastavica, kukavica, škrjanček, škorec, prepelica . . . .

Jeseni se tudi začne lov. Kdo hodi na lov, B? Lovci. Kakšno obleko ima lovec, L? Iz debelega sukna. S čim je obrobljena, R? Z zelenim suknom. Kakšen klobuk nosi lovec, M? Navadno zelenega ali rujavega. Kaj ima za klobukom, F? Pero ali kozjo brado. Kakšno obuvalo ima lovec, G? Močno. Čemu takšno, R? Da ga ne zebe. Kaj nosi na jedni rami, H? Puško. S čim je puška nabita, R? S smodnikom in svincem (šibro). Kaj ima na drugi, N? Torbo. Kdo spremlja loveca na lov, L? Lovski pes. Čemu je lovecu pes, O? Da mu zvoha in najde divjačino. Kako vstrelil lovec divjačino, Š? Napne petelina, pomeri, sproži prožila in puška pokne. Kaj zleti iz puškine cevi, V? Svinec ali šibra. Koga zadene in rani šibra, ako je lovec dobro meril, F? Divjačino. Kaj stori

*) Bolj tehten in pravi vzrok, zakaj lovci v jeseni listje odbijejo, je sicer drugi. Ker bi po listih več vode izpuhtelo, kakor jo morejo korenine dobivati iz premrzle zemlje, bi se drevo izsušilo; a to razpravljati na tej stopinji, ne kaže.

lovski pes, ako žival obleži, N? Skoči po njo ter jo prinese lovcu. Kam vtakne lovec vstreljeno divjat? V lovsko torbo. Katero divjat izmed štirinogatih živali streljajo pri nas, K? Srne, zajce, jazbece, lisice, divje mačke, kune, dihurje in veverice. Katere ptice zasledujejo pri nas največ, R? Poljske jerebice, gozdne jerebice, prepelice, slôke (kljunače), divje race in golobe. Katero štirinogato divjačino streljajo zaradi okusnega mesa, Ž? Srne, zajce. Katero zato, ker je škodljiva, F? Lisice, divje mačke, jazbece... Zakaj streljajo jerebice, prepelice, sloke . . ., A? Ker imajo okusno meso. — Popis zajca in poljske jerebice.

Katero živino rede na kmetih, K? Konje, govedo, ovce, koze, svinje. Kje stoji živina po zimi, B? V hlevih. S čim jo krmijo, Č? Slamoj, senom... Živini se pa mora tudi nastiljati, da ima mehko ležišče in da jo ne zebe. Ponovitev. Čemu še nastiljamo, D? Da dobimo več gnoja. S čim nastiljamo živini, D? S steljo. Kaj rabimo za steljo, C? Trdo slamo, listje, praprot, vresje, smrečje. Kje se shranja stelja, U? V steljnaku. Kakšno slamo najbolj rabimo za steljo, B? Rženo. Kje dobivamo listje za steljo, L? Po sadunosnikih in gozdih. Kako spravljajo listje, P? Ga pograbiijo z grabljami v kupe ter zvozijo na vozu domov. Kadar grabijo delalci listje po gozdu, morajo paziti, da mladega gozdnega zarastka (mladih drevesc) ne izpipljejo in ne poškodujejo. Ponovi to, Š! Kako dobivamo vresje za steljo, E? Moški ga pokose, ženske pa pograbiijo na kupe. Tudi pri spravljanju vresja je varovati gozdni zarastek. Povej to, Ž! Kako dobivamo praprot, L? Ženjice jo poženjejo ter zmečejo na kupe, moški jo znosijo na vozove ter zvozijo v steljnjak. Ženjicam je paziti, da ne porežejo in ne poškodujejo mladega gozdnega drevja. Ponovitev. Kaj še rabijo v nekaterih krajih za steljo, O? Smrečje. Kako se dobi smrečna stelja, A? Moški splezajo na iglasto drevje ter mu posekajo s sekiro spodnje in srednje veje. Kaj storé s okleščenimi (posekanemi) vejami, M? Je zvozijo domov. Kaj se doma zgodi ž njimi, L? Se na plohih z rakuni na drobno sesekajo. Pomnite: Drevju zelo škodi, da se oklesti; tudi ni smrekova stelja mnogo vredna, najbolje, da se smrekova stelja popolnoma opusti. Ponovi to, R! Še ti, D!

Ljudje se morajo v jeseni tudi z drvi preskrbeti za zimo. Kje dobimo drva, M? V gozdu. Iz česa jih dobivamo, F? Iz dreves. Katera drevesa nam dajejo drva, L? Bukve, gabri, breze, hrasti; smreke, jelke, bori. Pomnite: Bukve, gabri, breze, hrasti... nam dado trda, smreke, jelke, bori mehka drva. Ponovitev: Katera drva so bolja, R? Trda. Zakaj, M? Ker dado več toplote: Kdo napravlja drva, R? Moški (drvarji). Katerega orodja jim je treba za to, L? Žage, sekire in zagozdo. Kaj storé drvarji, ako hočejo napravljati drva, Z? Poderó nekaj dreves. Kako poderejo drvarji drevo, L? Ga podžagajo ali podsekajo nizko pri zemlji ter podero. Pri podiranji je drvarjem paziti, da padajoče drevo ne polomi in ne poškoduje preveč drugih dreves. Kaj sem povedal B? Kaj store s podrtim drevesom, P? Ga razžagajo v drobne ($\frac{1}{2}$ —1m dolge) kose. Kaj store s kosi, D? Se razkoljejo (razcepljejo) v polena. Kaj store s tanjšimi vejami, K? Se razsekajo. Kaj naredo sedaj z drvi, Č? Se zvozijo domov. Kaj se zgodi doma z drvi, J? Se složijo v drvarnico. Pomnite: Ostanke razžaganega in razsekanega drevesa se morajo pobrati ter z gozda spraviti ali tam sežgati, da se v njih gozdu škodljiv mrčes ne redi. Ponovi to, D! Še ti, J! — Popis smreke.

(Dalje sledi.)

Iznajdba knjigotiskarstva.

(Učna slika za višjo stopnjo.)

Spisal **Gabrijel Majcen.**

I. Nazorovanje.

1. Pripravljanje.

Kje najdete mnogo tega, kar vas učim? (V knjigah.)

Kaj bi pa morali storiti, ako bi ne imeli knjig? (Pomniti ali pisati.)

Pred kratkim sem vam pripovedoval o iznajdbi smodnika; kedar se je prigodila? (V 14. stoletji.)

Iz česa sem pa to vzela, kar sem vam o tej iznajdbi pripovedoval? (Iz knjig.)

Ali je težko tako knjigo v roke dobiti, v kateri se o tej iznajdbi poroča? (Ne.)

Mislite si pa, da bi ne bilo nobedne knjige. Kako bi v takem slučaju mogel o iznajbi smodnika kaj poizvedeti? (Po ustnem poročilu ali po rokopisu.)

Koliko in kaj bi se dalo po ustnih poročilih o iznajdbi smodnika poizvedeti? (Malo ali nič in večidel neresnično.)

Ako bi hotel več in kaj gotovejšega vedeti, moral bi iskati starega rokopisa. Ali bi bilo tudi tako lahko dobiti rokopis? (Ne.)

Zakaj ne? (Ker bi rokopisi bili redki in velike vrednosti, bi jih nikdo ne dal rad iz rok!)

Zakaj se pa knjige, kakoršne imamo mi, v tako velikem številu nahajajo? (Ker se tiskajo.)

Kateri izmed vas ve, kako se knjige tiskajo? Pripoveduj!

Menite-li, da so ljudje tiskane knjige imeli vže vedno?

2. Postavljanje glavnega smotra.

Pridno pazite; hočem vam danes več o tem povedati, kako so tiskane knjige nastale.

3. Podajanje.

a) Pred davnim časom se je le pisalo in sicer na pergamen ali na papir. Listi zvezani dali so knjigo. Pisati znal pa je le malokedo, tako tudi čitati. S pisanjem knjig so se bavili večidel mnihi v samostanih, kjer so izdelovali cerkvene knjige. Mnihi so v pisanji postali jako spretni in znali delati kaj lepe črke; vzlasti začetnice odstavkov so radi mnogotero olepotičili, včasih umetno izdelali. Knjige iz tega časa najdejo se tu pa tam še sedaj, toda le zelo redke so. So-li bile knjige takrat dražje ali ceneje ali po isti ceni kakor dandanes? (Dražje.) Zakaj? Koliko veljajo tvoje zgodbe svetega pisma? (50 kr.) Takrat bi bile veljale 500 gld. Kdor je imel nekoliko knjig, všteval se je med bogatce. V cerkvah bile so knjige često z debelimi železnimi verigami pripete, da bi jih nikdo ne mogel ukrasti. Razun v cerkvah nahajale so se le pri duhovnikih in bogateh. Kako pa je bilo gledé šolskih knjig? Kakšen je le mogel biti pouk mladine?

Učenec ponavlja.

Ako treba, se popravlja in dopolnjuje.

Ponavlja se popolno.

Učenci naredijo nadpis: Pisanje knjig.

b) V 14. stoletji jeli so vrezavati v tablice iz bukovega lesa podobe svetnikov; tablica se je s tinto ali z barvo pomazala in na pergamen ali na papir pritisnila. Ker so pa podobe večinoma bile tako nerazločne, da je bilo svetnika le težko spoznati, vrezovali so v tablico pod podobo še ime svetnikovo. Pozneje se je podobi dostavljal vže tudi

kak rek ali kaka molitveica. Zopet pozneje vrezavali so v tablice vže daljše molitve in pripovedke; tablic bilo je seveda treba izdelati toliko, kolikor je bilo treba stranij. Vendar so tiskali vže cele knjige, če tudi so bile le tanke. Ako je bila knjiga dotiskana, bile so tablice, ki so bile napravljane z velikim trudom, brez vrednosti.

Učenec ponavlja.

Ako treba, se popravlja in dopolnjuje.

Ponavlja se popolno.

Učenci naredijo nadpis: Tiskanje s tablicami.

c) V tem času živel je v Strassburgu mož imenom Janez Gutenberg, prav za prav Gensfleisch, plem. Sorgenloch. Porodil se je bil v Mogunciji okoli l. 1400., toda vsled nekega punta, ki je v tem mestu nastal, moral je pobegniti in šel je v Strassburg. Bil je brez premoženja. Da bi si zagotovil vsakdanji kruh, poskušal je vedno kaj iznajti. Mej drugim pride mu to-le na misli: „Tiskovno tablico je tako težavno izdelati, in porabiti se da le za jedno stran. Kaj, ko bi se vrezavale le posamezne črke in sicer v klinčke, kateri bi se dali sestavljati in razdevati ter rabiti za vsak tisk!“ Živo je bil prepričan, da je misel dobra in da se dá zvršiti. Takoj gre na delo. Naredi si klinčke, na koncih jim vreže črke, prilično jih sestavi, zveže z močnim trakom, da ne razpadejo, s tinto jih pomaže, ter pritisne z ročno stiskalnico, katero si je tudi navlašč za to naredil, na papir. Prvi poskus se mu dopade. Ponavlja. Poskusi natisniti knjižico. Za vsako stran, katero je sicer natisnil po večkrat, lahko je klinčke razdjnal ter sestavil za novo. V kratkem bila je knjižica gotova in sicer več komadov. Pismena, kakor je imenoval klinčke, pa je zopet lahko porabil za drugo knjižico. Veliko veselje zagrenilo mu je le to, da so se pismena pod tiskom često prelomila. A Gutenberg vedel si je tudi v tem pomagati; naredil si je pismena iz svinca. Ta so ga pa stala toliko denarja, da je porabil vse imetje in bil še primoran delati dolgove. Gutenberg-u se je dozdevalo, da v Strassburgu svojega smotra ne bode lahko dosegel, torej se takoj odloči, da to mesto zapusti. Mošnja sicer prazna, kakor takrat, ko je v to mesto prišel iskat zavetja in kruha, a v glavi misel, na katero je stavil vso svojo prihodnost, — tako se vrne leta 1445. v rojstno mesto Moguncij. Ako pa je hotel kaj zvršiti, treba je bilo noveev. Da bi teh ne manjkalo, združi se leta 1450. z bogatim mogunškim meščanom, zlatarjem Janezom Faustom, češ, da ga ta zalaga s potrebnim denarjem. Gutenberg in Faust sprejmeta, še v svojo zvezo nekega Petra Schöffer-ja, ki je znal zelo lepo pisati in bil bistre glave. Ta je risal lepe črke, katere so dali izrezati. Namestu svinca svetoval je vzeti tršo kovino, namestu tinte narejal je črnilo iz saj in lenenega olja in sedaj so bile tiskane črke vže prav lične. Opravljali so pa delo na skrivnem, da bi denarja, kolikor možno, dobili sami. Leta 1455. napotila se je med svet prva tiskana knjiga, sveto pismo v latinskem jeziku; napravili so mnogo komadov in dobili za nje mnogo denarja. Faust pa je bil lakomnež in hotel imeti vse dohodke z Schöffer-jem sam, kojemu je dal svojo hčer za ženo. Da bi se Gutenberg-a iznebil, toži ga pri-sodišči zaradi 2000 mu posojenih goldinarjev. Gutenberg seveda ni mogel plačati in moral tiskarno Faustu prepustiti. Gutenberg, izumitelj umetnosti, katera je njegovima prejšnjima sodrugoma donasala veliko bogastvo, človeštvu pa pripomogla do neprimerno višje omike, bil je zopet reven in zapuščen. Toda tudi sedaj, ko sta ga zapustila Faust in Schöffer, ostal je srčen ter zopet si izposodil denarja in ustanovil novo tiskarno, ker pa ni mogel tako dobrih priprav kupiti, kakoršne je imela tiskarna Faust-ova, tudi njegov tisk ni bil tako lep in vsled tega tudi svojih izdelkov ni mogel tako lahko in tako drago prodajati kakor Faust, kateri je vozil svoje lepo tiskane knjige od mesta do mesta in skupil mnogo denarja. Ker pa je vže vedno tiskal na skrivnem kakor tudi Gutenberg, in delavce svoje imel leto in dan zaprte,

ljudje niso mogli umeti, od kod Faust jemlje toliko knjig, v katerih so érke tako potanko in okusno zvršene, in da jih vendar prodaja ceneje nego mnih. Mislili so, da je coprnik in v zvezi s hudičem. Leta 1462. pa je temu na jedenkrat konec. Nad Moguncij so namreč ropili sovražniki in Faust-ovo tiskarno požgali. Zaprti delavci so se rešili, razkropili na vse strani Evrope in razširili iznajdbo, kmalu bila je v vsakem večem mestu tiskarna. Tudi tiskarna Gutenberg-ova je po napadu sovražnikovem počivala; gospodarja njenega rešila je vseh zemeljskih nadlog leta 1486. za vselej smrt. Knjigotiskarstvo usovršilo se je odslej tako, da se sedaj imenuje umetnost. Tudi bi ne bilo mogoče, število sedaj izhajajočih knjig, časnikov in drugega natisniti z ročnimi stiskalnicami; to morejo opravljati le navlasč v to svrho narejeni stroji.

Opomba: Kar je težeje pomniti, učitelj med pripovedovanjem proti napiše na tablo.

Učenec ponavlja.

Ako treba, se popravlja in dopolnjuje.

Ponavlja se popolno.

Učenci naredijo nadpis: Tiskanje s pismeni.

Pripoveduje se celo.

Učenci naredijo nadpis celote: Iznajdba knjigotiskarstva.

4. V g l a b l j a n j e.

a) Priprava. Kaj bi morali storiti učenci, ako bi ne bilo tiskanih knjig?

Kaj bi moral storiti jaz, ako bi ne bilo tiskanih knjig, iz katerih poiščem za vas marsikaj novega in lepega?

Kaj bi iz tega sledilo?

S m o t e r. Lahko ste uvideli, kolikega pomena je iznajdba knjigotiskarstva vže samo za vas; hočemo pa še premišljati, kolikega pomena je za celo človeštvo.

Z v r š i t e v. α) Kako bi se godilo mladini? Pouk mladine bil bi brez iznajdbe knjigotiskarstva le jako pomanjkljiv.

β) Zakaj je velikega pomena, ali se človek v mladosti več ali manj nauči?

Ali ima človek s tem, česar se nauči v mladosti, za življenje dovolj?

Česa je toraj odraslim še treba?

Kako bi odrasli to le mogli storiti, ako bi ne bilo tiskanih knjig?

Kaj bi sledilo iz tega?

Brez iznajdbe knjigotiskarstva bila bi tudi splošna omika le slaba.

γ) Dalje! N. misli na to, da bi izumil n. pr. stroj za struženje desek. Ali pred njim nikdo ni na to mislil? (Gotovo, pa celo posrečilo se mu ni.) Bržkone pa je svoje poskuse zapisal in ti zapiski so se v jednej ali drugi knjigi natisnili. Teh knjig naredilo se je n. pr. 5000. Iz jedne teh knjig so se misli o stroji za struženje desek zopet ponatisnile v druge knjige, tako da se o poskusih tistega človeka sedaj lahko bere v 60.000 knjigah. Ali bo unemu, ki hoče tak stroj izumiti, težko, jedno izmed 60.000 knjig v roke dobiti? Ali so ti zapiski zanj kake vrednosti? Zakaj? (Misel hitreje zori.)

Vsled iznajdbe knjigotiskarstva lahko misli hitreje zorijo.

δ) Rekli smo, da bi bilo o tem, kar je o stroji za struženje desek mislil prvi, brati v 60.000 knjigah, ki so raztrošene po vsem svetu. Ali bi bilo mogoče, da bi teh knjig drugi ne mogel nobedne dobiti v roke? Zakaj ne?

Katero korist iznajdba knjigotiskarstva človeštvu toraj še prinaša?

Vsled iznajdbe knjigotiskarstva lahko ostane to, kar je kdo mislil, gotovo ohranjeno za prihodnost.

ε) Kaj pa povzroči to, da človek ve, da, ako sè svojem preišljanjem tudi ne pride do smotra, njegove misli lahko porabi drugi, da torej vendar služijo svojemu namenu?

Iznajdba knjigotiskarstva človeka vzpodbuja k delu, ako tudi ve, da ne doseže smotra,

Vkup: α, β, γ, δ, ε.

Opomba: Najtehtniše stavke zapisal je učitelj na tablo.

Veliki pomen iznajdbe knjigotiskarstva človtvo tudi uvideva in vže v večih mestih se je iznajditelju postavil spomenik. Pa ruda in kamen bodeta sprhnela, toda čin njegov bode živel, dokler bode živel rod človeški. (Konec sledi.)

Št. 160. **Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.**

I.

Od dne 25. maja do dne 31. decembra 1890. l. zavarovalo se je pri banki „Slaviji“ 15 učiteljev v skupnem znesku 15.200 gld. in sicer:

- 1 učitelj „Učiteljskega društva v Celji“ za 1000 gld.
- 2 učitelja „Savinjskega učiteljskega društva“ za 1000 gld.
- 1 učitelj „Gornjegraškega učiteljskega društva“ za 1000 gld.
- 3 učitelji „Učiteljskega društva za goriški okraj“ za 2600 gld.
- 1 učitelj „Učiteljskega društva za kranjski šolski okraj“ za 1000 gld.
- 1 učitelj „Okr. učit. društva v Ormožu“ za 1000 gld.
- 2 učitelja „Učit. društva za postojinski šolski okraj“ za 2000 gld.
- 3 učitelji „Učit. društva za sežanski šolski okraj“ za 4600 gld.
- 1 učitelj „Tolminskega učit. društva“ za 1000 gld.

Pri tej priliki dovoljuje si direktorij slavno učiteljstvo še jedenkrat opozorjati na važnost življenskega zavarovanja v občē in na koristi življenskega zavarovanja pri banki „Slaviji“ posebej; sklicujemo se v tem oziru na 19. številko „Popotnik-ovo“ 1890. l. in na našo okrožnico do vseh društev z dne 17. septembra 1890. l. št. 66.

II.

Vsa slavna društva uljudno prosimo, da nam naznanijo prej ko mogoče približno število pevkinj in pevcev, ki se mislijo vdeležiti glavnega zborovanja v Trstu. Naj porabimo to priliko, da častite učiteljice posebej povabimo, naj nas tudi one podpirajo. Učiteljice so učiteljem povsem jednakopravne; smemo torej zahtevati, da nosijo tudi ista bremena, ter žrtvujejo za narod in za stanovsko čast iste žrtve, kakor učitelji? Mutatis mutandis velja tudi za učiteljice izrek našega slavnega pesnika:

„Ne samo, kar veleva mu stan,
Kar more, to mož je storiti dolžan“.

Pohvalno moramo v tem oziru imenovati „Primorske“ učiteljice, želeč, da bi našle mnogo posnemovalk po „Slovenskem.“

Krško, dne 6. januarija 1891. l.

Direktorij.

Pisma iz Sibirije.

(Druga serija.)

I.

„Muha ne dá prej mirú, dokler ne pikne“.

Častiti gospod urednik! Oglasil sem se z novo serijo „Pisem“. Marsikaj mi še namreč srce teži, in to bi Vam rad potožil. Poznate me pa itak, kako nemirne krvi in nestrpne nravi sem, da ne morem

nikogar pri miru pustiti. Od nekdanj vže čutil sem se jako pametnega, nekaj pristne filozofije mi je še tudi ostalo; zato bi z božjo pomočjo še tudi v novem letu rad malce rogovilil, se kavsral in ravsral z vsakim, kdor mi baš v pest pride.

Pa skoraj sem pozabil, Vam običajno veselo in srečno novo leto voščiti! Zlasti Vam želim trdnega zdravja, da se kot pravi hrust postavite v bran našim klevetnikom. Vedite g. urednik, v novejšem času zarepenčil je nad Vas nov neprijatelj, ki Vas pohrusta s kožo in lasmi, ako niste preveč kosmati.

A kaj Vam bom pravil; saj sami veste, da je Vaš „Popotnik“ prišel pri goriškem človekoljubu ob vso milost. Prešmencano, res veselo je gledati, kako mu para trzbul, kjer mu ves drob dela grozne sitnobe. In kaj je našel ta nezmotljivi anatom?! Brezversko žilo..., konfuzno, brezmiselno bučo..., prazno lobanjo brez filozofičnih možganov..., Schopenhauer-jev želodec..., Lindner-jevo srce..., Herbart-ov mehur..., izposejena čreva..., Rousseau-jeva jetra. Pravi volkodlak, ta — ta hudirjev „Popotnik!“

Jaz se sicer nič ne zmenim za tega učenjaka, ker se poznavam po gumbih še od zadnjic, ko je hotel smešiti mojo velenčeno razpravo o sladkosti počitnic, v katerih sva potovala oba, on po svoje in jaz po svoje. Rogovilila pa sva tudi oba, samó da sem jaz za tisoč odstotkov neumnejši, vže zato, ker sem učitelj. Da je to res, naj Vam podam le katico nastopnih duhtečih cvetk iz „Rimsk. katolika“: „... Res sicer, da se na vsaki strani (Popotnika) ponasajo sè svojo zavednostjo, vendar više, načelne izobrazbe ne more pri njih (učiteljih) iskati nihče, kdor premisli, da se za svoj poklic šolajo prav za prav le 4 leta“. Seveda je ne moremo imeti, dokler imate te dragocenosti le Vi sè svojimi pristaši v najemu. Dalje: „Obletijo sicer veliko polja, a povsod ostanejo le pri pisanem površju“ (p. 286). — „Konfuznih, brezmiselnih nazorov nahajamo na vsaki drugi strani“ (Ibid). „Misli, načela se ogibljejo. Breznačelnost povsod“ (Ibid). „Sicer nahajamo brez števila konfuznih trditvev, neslanih, pretiranih, bombastičnih rekov, o katerih človek res ne ve, ali izhajajo bolj iz nevednosti ali iz duševne pijanosti“ (p. 287). — „Sploh se kaže iz vsakega njih članka, iz vsake vrste lista površina poluomika, ki označuje naše šolstvo. (Tukaj sem torej pes tace moli!) Njih pojmi o verskih in filozofičnih vprašanjih so tako zmedeni, da so nam zdé sploh nesposobni kaj višjega razpravljati“ (morda o nesmrtnosti hroščev! Sicer pa pri nas pojmi ničesar ne razpravljajo.) (p. 403). „Preden se sploh lotijo gospodi zavezniki o viših vprašanjih kaj pisati, naj bi se šli učiti“ (p. 412). Oh ti neumno ljudstvo, kdaj te bode pamet srečala! — „Naši zavezniki nimajo jedne misli, jednega stavka, kateri bi ne bil ali prepisan iz Lindner-ja ali svoj navdihnjen od njegovega duha“. — Izvirnost je seveda le Vaš delež! Kaka škoda, da od Vas ne moremo ničesar prepisati! — „V Lindnerji živijo (kakor parasiti, ka-li?), se globlje in so. Najbolj žalostno pri tem je pa, da smatrajo take protikrščanske, brezbožne nauke — za čisto krščanstvo“ (p. 411). Najbrž jih je obsedel sam lucifer! — „... kar nemogoče je, da bi

učiteljstvo s tako zmedenimi pojmi prišli kdaj do pravega spoznanja“, (p. 411), zato na grmado ž njimi, da se pokorijo za svojo brezbožnost!

Kako škoda Vašega truda, gospod doslednež, ako so po Vašem spoznanji itak zgubljeni!

„Brezversko učiteljstvo postane prej ali kasneje radikalno, in ker je neposredno v dotiki s nižjim ljudstvom, zna postati glavna zas'omba socialističnemu rovanju. (Brrr!) Ljudski učitelj ne ostane rad pri šoli in vzgoji, ampak zaide prerad na političko polje“ (kakor oče Mahnič) (p. 293). — Oblastnija in policija na pomoč, sicer licemerstvo in ovadustvo ne more cvesti! — „Izgovoriti bi se dali naši mladi „napredni“ učitelji, da sploh o filozofiji (sigurno Mahničevi!) malo ali ničesar ne razumijo in le kar prepisujejo iz Herbart-a pa Lindner-ja“ (p. 290). — „Kant-ov avtonomni, brezbožni naturalizem, ki sta ga Herbart in Lindner nadalje izpeljala ter uporabila posebno za vzgojstvo, govori nam sè vsake druge strani“. („Pop.“) (p. 288). „Čudim se le, kako morejo šolska oblastva prenašati, da se za take liste, („Slov. Nar.“, „Slov. Svet“), ki gotovo ne krepijo avstrijskega čuta, javno dela propaganda mej avstrijskim c. kr. učiteljstvom“ (p. 290). Oj hinavščina, zloba! povej, kje si doma! — Tedaj tudi v veronauku ste duhovni v primeri sè „zavednimi“ učitelji — niče!“ (p. 291). Bodi dovolj!

Dragi tovariši in tovarišice! Povejte mi, ali imate večjega prijatelja nego je goriški „človekoljub“? Zakaj se hudujete možu „der schärferen Tonart“, pravemu filozofu, prvemu krasoslovcu, nedosežnemu socialistu, čeznaravnemu kritiku, nesmrtnemu reformatorju vsega krščanstva, spretnemu operateurju? Mož ima najboljši namen, le poslušajte: „Kar se pa tiče načina, kako se nam je bojevati, opomnil je dr. Schleicher (à la Mahnič), treba nam biti previdnim pa svitim“ (p. 446). Pojmo mu slavo, ker nas bode sè svojim delovanjem le še bolj zjedini, da se tesneje oklenemo naše zenice, naše „Zaveze“, kateri on sam prorokuje najlepšo bodočnost, pišoč: „To je za nas tem pomenljivejše, čim bolj se „Zaveza“ žiri mej slovenskim učiteljstvom, da bo, ako tako napreduje, v kratkem objemala vse slovenske učitelje. Kakor vse kaže, ima „Zaveza“, katere glas nam govori iz „Popotnika“, prihodnost na Slovenskem“ (p. 285). In ko bodeмо vsi slovenski „inferiorni“ učitelji zjedinjeni pod praporom naše „Zaveze“, tedaj, zanesite, se g. doktor, Vas kot pospešitelja naših teženj imenujemo častnim članom „Zaveze“. Čast, komur čast!

Da goriški modrijan ne ljubi vsikdar resnice, o tem se je vže marsikdo prepričal. Evo samó jeden dokaz, da se poskusim tudi v „umstvenih razlogih“: „Popotnik“ l. 1889, p. 81 neki opominja slovenske tovariše, naj si vzamejo „v vzgled svoje slovenske in nemške tovariše, kako je treba korakati po poti k racionalizmu in brezverstvu“. Na navedeni strani opisano je sicer plodonosno delo.

vanje hrvaškega učiteljstva, ali kakega bodrila v posnemanje brezverstva nisem zasledil, da-si sem večkrat prečital omenjeni dopis. Kdor je mojster v zavijanji, napravi še iz muhe slona. Celó obnašanje goriškega proroka proti slovenskemu učiteljstvu me živo spominja na farizeja in carinarja, ko sta v svetišči molila. Vidim ga farizeja, kako se tolče ob prsi, govoreč: Zahvaljujem se Ti, o Bog, da nisem tako neumen, brez načel in misli, kakor ta ubogi carinar, to slovensko učiteljstvo. Hvalim Te, da si mi dal toliko predrznosti in nestrpnosti, da blatim in mrcvarim še celo svoje tovariše (Gregorčič, Aškr, Fekonja itd.) Amen!

Konečno naj še omenim, kaj me je napotilo, da sem se lotil našega ljubljenca. Kaj! — Sama častihlepnost. Moj prijatelj mi ne bo odgovora dolžen ostal, posvetil mi bode cel članek. In takó bode zaslovelo moje ime po vsej širni Sloveniji. Tovariši! Ako me tedaj prihodnjic najдете na zatožni „rudeči“ klopi „Rim. katolika“, imejte smiljenje z ubogim grešnikom, ki si je osmelil svoja duševno bolana načela in svoje stališče spravljati v javnost. Ko bode pa videli, kako se blati naša „Zaveze“ naš „Popotnik“, tedaj storite, kar Vam veleva Vaša zavednost. Prirčen in topel pozdrav pošilja iz mrzle Sibirije vsem, ki Vam bije pravo učiteljsko srce, Vaš Sibirčan.

Društveni vestnik.

Iz Slov. goric, 6. januarija. Nove nade navadno navdušujejo o nastopu novega leta človeška bitja, svežeji duh nadkriluje takrat vsako dejanje in podjetje, če je še tudi tako rekoč v zibelki. In kaj bi tudi ne, saj so vsled raznih zaprek moči posameznika takrat čileje nego ob trudapolnem koncu!

Jednak živelj pojavil se je o nastopu t. l. tudi v našem učit. društvu pri zborovanji 4. januarija v trgu Sv. Trojice v Slov. goricah. Po dolgem prestandku se nas je zbralo skleptno število udov in jedrno smo storili korak naprej v bratsko-stanovskem oziru: Pristopili smo „Zavezi slov. učiteljskih društev“ ter postali tako nova vejica krepkega drevesa — naše „Zaveze“.

Zdelo se mi je večkrat pri pregledu zjedinjenih učit. društev, da je doslej naše društvo bilo nekako bela vrana med južno-štajerskimi sestrami, a zdaj jim je vendar-le tudi segla bratoljubno v roko ter se zvezala z njimi v nerazrušljivo vez stanovske zvestobe! (Tako je tudi prav! Živili! zavedni tovariši! — Ur.)

Pri poslovnem delu tega zborovanja prišlo je na vrsto: odobrenje zapisnika zadnje seje; dopis „Štaj. učiteljske zaveze“, s katerim nas ta vabi k udeležbi letošnjega obnega zbora v romantičnem Admontu, — delegatom voljen je g. Jož. Mocher; letno poročilo o živahnem delovanji našega društva v preteklem letu 1890 (g. predsednik Jože Maurič); poročilo blagajnikovo (g. M. Rajšp); volitev po akklamaciji imela je izid, da ostanejo vsi lanski dostojanstveniki v društveni organizaciji, le zapisnikarjem je gosp. J. Kovačič novoizbran, ter mu pripada nalog, zapisnik vsake seje v slovenskem jeziku spisati, med tem ko naj stori to drugi zapisnikar v nemškem jeziku (predlog g. Kovačič-a). Poročevalcem za „Popotnika“ imenovan je gosp. Černko, za „Pädag. Zeitschrift“ g. Kovačič in za „Tagespost“ g. Maurič.

Konečno sledila je dražba društvenih časopisov „Popotnika“ in „Pädag. Zeitschrift“, ter se je dočlil 1. februarij t. l. kot dan prihodnje seje pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Na veselo svidenje v mnogobrojnem številu!

Č.

Dopisi in druge vesti.

Iz Prage dobili smo te dni zasebno pismo, v katerem povdarja znani gospod Jan Lego važnost knjižnice za mladino ter obžaluje mlačnost slovenskega učiteljstva v tem oziru. Naznanja, da name-rava izdavat slovenski otroški list s podobami po vzgledu českega „časopisa“ Mali čtenar (Mali bralec), upajoč na našo in vsega razumnštva pomoč pri tem velevažnem podjetji. Daje nam mnogo izvrstnih svetov, kako bi se dala knjižnica za mladino pri nas spraviti na pravo pot in piše mej drugim to-le:

„Če bi pri slovenskem učiteljstvu bilo več navdušenja za skupno delovanje, t. j. če bi bilo v njem več bratovske zloge, lahko bi se ne samo knjižnica za mladino takoj uresničila, ampak še druge, vsemu narodu velekoristne reči bi oživele. Kar se tiče knjižnice, zakaj n. pr. bi ne mogel slovenski učitelj

prav tako ravnati, kakor ravna češki učitelj, kadar potrebuje denarje za šolsko knjižnico? Naši vrli dijaki delajo sicer o počitnicah po „merendah“, zabavah in z glediščnimi igrami precej veliko, da si dobijo denarje za šolske knjižnice; pa iz trga v trg, iz vasi v vas vendar ne morejo potoovati, in torej se njih delovanje tiče največ občin, kjer je dijakov največ doma. Tu je torej naloga vsakega učitelja, da napravi s pomočjo nekaterih prijateljev kakoršno veselico šolski knjižnici v dobiček, in če tudi tega ni moč, zna si prebrisaná glava vendar pomoči. Najprvo je seveda treba, da učitelj vé, kako se prikupiti posebno vsem, ki imajo denarje. Če je tedaj nekega večera družba skupaj in ko učitelj opazi, da začanja biti vse židane volje, koj predstopi sè srčnim, vmes pa tudi laskavim govorom, reče, da se mu

ponuja za njegovo šolsko mladino lepa knjiga (2 knjigi, 3 knjige) in da torej prosi, naj mu v ta namen podarijo vsak samo desetico. Marsikateri, ki je rad imenovan rodoljub, darežljivec, podpornik itd., da več ko desetico, tudi goldinar, in tako dobi učitelj, ki zna z ljudmi spretno ravnati, lep kapitalček vkup, s katerim si šolsko knjižnico razmnoži. Če pa se take priložnosti ponavljajo, raste knjižnica, da je veselje. Ker pa je tudi treba knjige dati vezati, se obrne učitelj nazadnje do župana, naj mu v ta namen iz občinskih dohodkov kaj podari. — Tako ravna učitelj ki je za izobraževanje svoje mladine navdušen in ki zna, da samo z odgojevanjem obilnega bralstva se pripelje narod do omike in občne izobraženosti. — Vse gre, vse, kjer je ljubezen; kjer pa ljubezni ni, tam — seveda — ne more biti tudi navdušenja, naj bo uma celó prebitek! —

Če bi se torej slovensko učiteljstvo tudi v tem oziru, kar se tiče knjižnice za mladino, redno organiziralo ter si dalo geslo: „Nam je treba berila za našo mladino, delajmo torej vsi kolikor le zamoremo, da dobi vsaka šola knjižnico“, — lahko bi trdna volja vseh vresničila to misel; — kar je berila dozdaj na dan prišlo, bi se ga nakupilo morda vže v dveh letih, jaz pa bi skrbel za to, da bi vsake tri mesece lepa knjiga sè slikami olepsala slovensko književnost. Povsod hiti vse z velikimi koraki naprej, — le Slovenec naj bi zaostal?*

Priporočamo te besede slavnega rodoljuba in prijatelja naroda slovenskega učiteljstvu našemu prav toplo v prevdarek in želimo, da bi se na tem polji, ki je tako rekoč podlaga, temelj narodni omiki, vendar jedenkrat začelo živahneje delovati. Ni posebno častno za nas, da se damo od tuje strani vspodbujati in podpirati, da sami nismo toliko odločni in navdušeni za stvar, ki bi lahko sijajno prospevala, ko bi bilo le več požrtvovalnosti in sloge mej učiteljstvom slovenskim. V slogi je moč! Posnemajmo brate Čebe in ne zaostajajmo vedno za drugimi, kajti kar se je jedenkrat zamudilo, se ne da lahko nadomestiti!

Iz Goriškega. (Voščilo o novem letu.) V zadnej številki vzeli smo slovó od starega leta; — v prvej številki novega leta nam gre izraziti voščila za novo leto.

Prvo, česar želimo, prijateljem in sovražnikom svojim, je — ljubo zdravje. Brez tega si ne moremo misliti srečnega leta. Ljubega zdravja nam Bog daj, in sicer nam, kakor nasprotnikom našim. Poslednjim za to, da jim ne zmanjka volje in moči napadati nas; nam pa, da bodemo zamogli napade voljno prenašati, in ako se nam bode potrebno zdelo, braniti se.

Drugo, po čemur hrepenimo in česar si želimo učitelji goriški, je vsaj tako zboljšanje plač, kakoršno so dosegli v minolem letu tovariši na Kranj-

skem. Ker pa je po besedah prevzvišenega deželnega glavarja našega, gosp. Coronini-ja odvisno zboljšanje učiteljskih plač na Goriškem od dobre letine, želimo deželici naši najboljše letine; da bi jo Bog obvaroval vsake nezgode! Da nas bode Bog v tem oziru uslišal, predlagam čé. gg. tovarišem in tovarišicam, da vpe-ljejo v šole svojo posebno molitev za dobro letino; molijo naj jo z učenci vsak dan po dvakrat: pred in po uku. Skupna molitev nedolžne naše dece bode pomagala, če ni Bog sam na nas pozabil. V dotični molitvi naj se ne pozabi pristaviti, da bi naj Bog poslal s Tominskega na Kras one oblake, kateri tam gori izlivajo preobilno mokrote, med tem ko na Krasu od suše vse zeva. Drugače ni upanja na zboljšanje, kajti ako je mokrotno leto, imajo na Krasu dobro letino, a na Tominskem ne, in narobe. Jednej pokrajini škoduje preveč dežja, drugej pa suša — in zboljšanje splava v jednom delu deželice po vodi med tem, ko ga v drugem delu suša vzame.

Deželnemu odboru želimo svežega spomina, da ne pozabi sklepa vis. dež. zbora gledé učiteljskih plač (kakor se mu je to pripetilo lansko leto.) Želimo, da bode poročilo dež. odbora ugodno in sklep vis. dež. zbora vsaj tak, kakoršen je bil oni dež. zbora Kranjskega.

Nasprotnikom našim voščimo, da bi si ohranili dobre zobé, da si jih ne oškrbijo glodaje kost o šolstvu in učiteljstvu. „Popotniku“ pa želimo veliko število redno plačujočih naročnikov. To želimo tudi „Soči“ in sicer zato, da je suša ne vzame, ker potem bi Slovenci ne imeli lista, ki bi mašil lačne svoje predale z dogodki, kateri se doslej niso obešali na velik zvon javnosti, ampak pokrivali se s plaščem krščanske prizanesljivosti. — a to pa menda ne velja z ozirom na učiteljski stan, ka-li? —e—

(Cesarjev dar.) Presvitli cesar podaril je šolski občini v Svečah (Koroško) za zgradbo šole 200 gld.

(Odlikovanje.) Gosp. Luka Lavtar, c. kr. profesor na mariborskem učiteljski, uvrščen je v VIII. čin. razred. — Mi vrlemu našemu sotrudniku na zazluženem dostojanstvu prav iz srca čestitamo!

(Osobne vesti.) A. vit. Hermann, sekcij-ski načelnik v učnem ministerstvu, je bajé po 40-letnem službovanji prosil radi bolehnosti za upokoj-nino. — Predsednik c. kr. okr. šolskega sveta v Radovljici, c. kr. okr. glavar, gosp. Ludovik markiz Gozani, poklican je k deželni vladi v Ljubljano.

(„Popotnik-ovega koledarja“) v usnje vezani komadi z zlato obrezo in zaklopnicó so nam popolnoma pošli, tako da ne moremo nikomur več ž njimi postreči. Imamo le še kakih 10 komadov sicer v usnje vezanih z zaklopnicó a brez zlate obreze. Ker nismo dali mnogo iztisov narediti, imamo sploh tudi navadnih le še nekaj komadov. Kdor še toraj „Popotnik-ov koledar za 1891. leto“ želi, naj se požuri ter si ga takoj naroči,

Premembe pri učiteljstvu. Gosp. Anton Javoršek, nadučitelj v Mengši, imenovan je nadučiteljem v Šiški. — Na dosedanjih šolah so stalno namešteni sledeči provizorični učitelji: G. Karol Rožanc v Spodnjem Logatcu, g. Jakob Ancelj na Mihovem, gosp. Pavel Silc v Višnji gori,

g. Miroslav Pehani v Trebnjem, gosp. Jožef Petkošek v Godoviči, g. Alojzij Sezun v Rovtah, g. Ivan Strehovec na Vremah, gosp. Peter Širc v Mengši in začasna učiteljica gospa Amalija Koncilija, roj. Bauer, v Mirni peči.

Raznoternosti.

[Umrl] je v Neapolji, dne 27. decembra sloveči starinoslovec Henrik Schliemann, star 68 let. Ime njegovo postalo je imenitno vzlasti po njegovem srečnem izkopavanju dragocenih starin na kraji nekdanje Troje, v Itaki in Miken.

Vabilo. „Ormoško okrajno učiteljsko društvo“ ima v četrtek 15. januarja 1891 ob 11. uri dopoldne v ormoški šoli svoj letni glavni zbor. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Letno poročilo tajnika. 4. Letno poročilo blagajnika. 5. Volitve: a) odbora za l. 1891., b) prevodnje, c) delegatov za letošnje zborovanje „Zaveze“. 6. Nasveti. K prav obilni vdeležbi vabi najvljudneje odbor.

Vabilo. „Vse one g. tovariše, ki so pristopili učiteljskemu društvu za šolski okraj „Rudolfovo“, vljudno vabi društveni odbor, da društvenino 1.60 fl.

vplačati blagovolijo, ker inace daljše delovanje odboru ni mogoče. Na Vas je, dragi tovariši, da naše mlado društvo vrlo napreduje. Bog daj, da bi novo leto 1891 srečnejše bilo, nego je bilo staro! Za l. 1891 imajo stari udje vplačati 1.10 fl., novi pa 1.60 fl., podporni udje, ko pristopijo 2.05 fl., potem pa vsako leto 1.55 fl. Čem bogatejša blagajna, tem živahnješe in vspešneje delovanje društv. odbora v prid učiteljstvu in mili domovini. Na noge tedaj mili tovariši, ker časi so resni. „Kdor ne pomaga si sam, podloga je tujčevi peti!“ Dav. Judnič, tajn. dr.

Popravek. V lanskem imeniku „Pop.“ sotrudnikov je po pomoti izostalo ime vlega našega tovariša in sotrudnika, g. Jožefa Vidic-a, nadučitelja v Št. Pavlu v Sav. dol., kar bodi s tem popravljeno. Upamo, da nam prijatelj g. Vidic te ne ljube pomote ne bode zameril.

Listek uredništva.

F. P. v M.: Zelo nas bode veselilo; da le tudi skoraj pride. Knjige pošljemo v kratkem. Srčen pozdrav! — J. M. v G.: Dobro došlo; a s ponatisom moremo še le tedaj prijeti, kedaj dobimo ves rokopis. V drugi stvari imamo menda pač le mi prav. Več pismeno. — L. St. v K.: Pristrčno pozdravljeni v našem krogu. Poslano se ob priliki porabi, če tudi v drugi obliki. Le še večkrat kaj! — Častite p. n. poročevalce posameznih društev vljudno

prosimo, da nam svoja poročila vsaj 8 dni pred izdajo lista določijo, ako želé, da se v dotični številki gotovo ponatisne. Prosimo pa jih še, da nas redno obveščajo tudi o vseh, šole in učiteljstva se tiočih stvareh, ki vtegnejo naše bralce zanimati. Gledé rokopisov pa bi želeli, da so pisani le na pol strani in ne pretesno, da so nam mogoči eventuelni popravki. Vsem sotrudnikom našim bratovski pozdrav in prav srečno novo leto!

Popotnik bode tudi nadalje izhajal 10. in 25. vsakega meseca v dosedanjem obsegu. Če pa se število naročnikov za toli pomnoži, da nam bode to brez gnotne škode mogoče — dobička nikdar ne bomo iskali! — poskušali bomo vže tekom 1891. leta vstreči izraženi želji, da naj list izhaja štirikrat ali vsaj trikrat na mesec. Današnje številko poslali smo:

- Naročnikom, ki so naročili list po dopisnicah ali pa vže poslali naročnino za 1891. leto. Plačano naročnino potrdili smo na ovitku; ako bi se bila pri katerem pripetila kakšna pomota, prosimo naj to blagov. upravi: **Zaveza-Krško** naznani, da pomoto popravimo.
- Ostalim sedanjim naročnikom, katere prav vljudno prosimo, da listu tudi pod novim lastnikom ostanejo zvesti.
- Vsem ostalim učiteljem, znanim rodoljubom in šolskim prijateljem po Slovenskem s prošnjo, da stopijo v kolo naših naročnikov.

Vsaki številki (razven onih, ki so naročnino vže poravnali) priložili smo vložni listek poštne hranilnice, pri kateri ima „Popotnik“ svoj konto. Prosimo, da se jih p. n. naročniki pri vplačevanju naročnine poslužujejo.

Upravištvo.

Št. 453. III. **Razpis natečajev.**

Na četirirazrednici pri Št. Lenartu v slovenskih goricah se umešča podučiteljska služba z dohodki III. plač. razreda.

Prosilci naj vložijo svoje prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, do 18. januarja 1891 pri krajnem šolskem svetu v Št. Lenartu. Okr. š. svet Šent Lenartski, 18. dec. 1890.

Predsednik: Hein s. r.

Št. 423.

Na petrazredni ljudski šoli v Šmariji pri Jelšah je razpisana služba podučitelja z dohodki III. plačil. razreda.

Pravilno obložene prošnje naj se po določenem potu vlagajo do konca meseca januarja 1891 pri krajnem šolskem svetu v Šmariji.

Okr. š. svet v Šmariji p. Jelšah, 27. nov. 1890.

Predsednik: Dr. Wagner s. r.

Vsebina. I. Našim bralcem. — II. Zakon itd. — III. Ovire itd. — IV. Prirodopisni pouk v jednorazrednicah. (XIV.) (H. Schreiner in J. Koprivnik.) — V. Iznajdba knjigotiskarstva. (I.) (G. Majcen.) — VI. Iz „Zaveze slov. uč. dr.“ — VII. Pisma iz Sibirije. (I.) (Sib.) — VIII. Društveni vestnik. — IX. Dopisi in druge vesti. — X. Raznoternosti. — XI. Listek. — XII. Natečaji.